

KS. IRENEUSZ KORZENIOWSKI

Lublin

ZWIĄZEK POLAKÓW WE WŁOSZECH

Liczbę Polaków we Włoszech określić można tylko w przybliżeniu¹. W latach osiemdziesiątych wyemigrowało ogółem do Italii 35-40 tys. Polaków, w większości z zamiarem wyjazdu na stałe do USA, Kanady, Australii i RPA. W 1987 r. liczba tych, którzy zostali we Włoszech, wahała się od ok. 1,5 tys. do 4 tys. osób i szybko wzrastała w miarę wzrostu liczby emigrantów. Według szacunków polskich konsulatów we Włoszech w 1991 r. było tu już około 25 tysięcy polskich obywateli², natomiast w 1994 r. liczba Polaków we Włoszech wynosiła ok. 30 tys. osób³.

Włoski profesor socjologii Uniwersytetu La Sapienza w Rzymie, Franco Martinelli⁴, stwierdza, iż współczesna emigracja polska skupia się głównie wokół Rzymu. Przebywało tam w 1998 r. ok. 13,5 tys. Polaków z prawem pobytu, zaś w całych Włoszech jest ich ok. 30 tysięcy⁵.

Polska emigracja jest bardzo zróżnicowana, zarówno jeśli chodzi o jej pozycję społeczną, jak i poglądy polityczne. Z 30-40 tysięcy Polaków, którzy przybyli do Włoch w latach między stanem wojennym a upadkiem komuniz-

---

¹ B. C i e ś l i ń s k a, *Emigracja z Polski do Włoch pod koniec lat osiemdziesiątych*, „Przegląd Polonijny” 18(1992), z. 3, s. 93-102.

² J. R e s z c z y ń s k i, *Włoska Polonia. Ilu nas jest?*, „Biuletyn Informacyjny Polonii Włoskiej” 1995, nr 1, s. 2.

³ *Polacy we Włoszech*, w: *Nowa Encyklopedia Powszechna PWN*, t. VI, Warszawa 1996, s. 833.

⁴ F. M a r t i n e l l i, *L'immigrazione dei Polacchi in Italia: adattamento e riorganizzazione sociale*, Bulzoni 1998.

⁵ A. M o r a w s k i, *Polska emigracja we Włoszech: wywiad z prof. F. Martinellim*, „Biuletyn Informacyjny Polonii Włoskiej” 1998, nr 2, s. 9-11.

mu (1981-1989), tylko 4,5 tys. Polaków skorzystało z *sanatorii*⁶ państwa włoskiego z grudnia 1989 r., a należy pamiętać, że nie wszyscy z nich pozostali we Włoszech. Dawna Polonia była raczej jednorodna, reprezentowała poziom wykształcenia średni i wyższy oraz wyrastała z dawnej tradycji polskiej kultury. Radykalna zmiana nastąpiła w kwietniu 1991 r. po zniesieniu wiz z racji umowy dwustronnej między Włochami a Polską. Od tego czasu w zasadzie tych, którzy emigrują z Polski do Włoch, nie można nazwać Polonią, gdyż w 99% przybywają tu w celach zarobkowych, nie myśląc o osiedleniu się na stałe ani o zalegalizowaniu swego pobytu; 1% stanowi margines, który uciekł z Polski najczęściej przed wyrokiem sądowym. Liczba polskich pracowników sezonowych we Włoszech waha się od 10 do 50 tysięcy osób⁷.

Przytoczone dane mówią o znacznej liczbie naszych rodaków, którzy przebywając na Półwyspie Apenińskim z dala od Ojczyzny i rodziny, odczuwali pragnienie utworzenia nowego związku, który skupiałby istniejące już organizacje i stowarzyszenia Polaków we Włoszech i jednoczył zarówno dawną powojenną emigrację, jak i emigrację polityczną, a nawet zarobkową, która (przynajmniej w pewnym, niewielkim procencie) postanawia pozostać w Italii na stałe. Stąd też 16 marca 1996 r., w czasie trwania II Spotkania Polonii Włoskiej w Domu Polskim Jana Pawła II w Rzymie, powołano do życia Związek Polaków we Włoszech⁸. Idea utworzenia Związku zrodziła się rok wcześniej 18-19 marca 1995 r. w Tortoreto Lido nad Adriatykiem⁹, gdzie z inicjatywy placówek konsularnych z Rzymu i Mediolanu spotkali się działacze Polonii włoskiej (byli żołnierze II Korpusu, członkowie Stowarzyszenia Kombatantów Polskich i uchodźcy z Polski z lat pięćdziesiątych oraz osiemdziesiątych), którzy postanowili założyć wspólną dla całych Włoch organizację polonijną w celu umocnienia jedności i wzajemnego współdziałania Polaków.

Związek Polaków we Włoszech ma być instytucjonalnym oparciem dla całej Polonii, zachowując dorobek wszystkich istniejących dotąd stowarzyszeń polonijnych, nie naruszając autonomii ich działań. W swych założeniach ideologicznych nawiązuje do tradycji niepodległościowych i współpracuje

---

⁶ Tzn. łac. *sanatio* – uzdrowienie. W tym wypadku umożliwienie otrzymania pozwolenia na pobyt we Włoszech.

⁷ A. M o r a w s k i, Wywiad z Jarosławem Reszczyńskim, kierownikiem Konsulatu RP w Rzymie (1991-1997), „Biuletyn Informacyjny Polonii Włoskiej” 1998, nr 2, s. 9-12.

⁸ Informacje pochodzą z „Biuletynu Informacyjnego Polonii Włoskiej” 1996, nr 4, wydanie nadzwyczajne, s. 1-8.

⁹ Tamże, 1995, nr 1, s. 2-3.

z przedstawicielami dyplomatyczno-koncyliarnymi RP na terenie Italii, współdziałając z polskimi instytucjami we Włoszech oraz w Polsce, a także z duszpasterstwem Polonii włoskiej.

Celem Związku jest jednoczenie Polonii włoskiej, tworzenie więzi między osobami polskiego pochodzenia i krzewienie przywiązania do kultury i tradycji polskich, poczucia tożsamości narodowej, troski o dobre imię Polski i Polonii. Związek reprezentuje Polonię wobec władz państwa włoskiego, dba o respektowanie praw jego członków, sprzyja rozwojowi stosunków gospodarczych i kulturalnych między Polską i Włochami, popiera współpracę wzajemną w różnych jej formach. Organizacja ta reprezentuje również Polonię włoską wobec władz państwa polskiego, pielęgnuje historyczne tradycje obecności Polaków na ziemi włoskiej, opiekuje się starszym pokoleniem i troszczy się o właściwe przyjmowanie nowej emigracji. Wpływa również na zachowanie świadomości polskiego pochodzenia przez kolejne pokolenia Polaków urodzone w Italii.

Do zasad organizacyjnych Związku należy łączenie organizacji i instytucji polonijnych, polsko-włoskich i włosko-polskich, zachowując ich autonomię statutową, jeśli nie jest sprzeczna ze statutem Związku Polaków we Włoszech. Każda organizacja należąca do Związku podejmuje na własnym terenie wszelkie inicjatywy, które uzna za pożyteczne i służące realizacji celów wspólnej organizacji.

W czasie trwania spotkania utworzono również pięć Komitetów Regionalnych: obszar północno-wschodni Włoch wraz z Emilią-Romanią, obszar północno-zachodni wraz z Lombardią, obszar nadadriatycki od Marche do Apulii, obszar centralny od Toskanii do Kampanii wraz z Sardynią oraz obszar Sycylii i Kalabrii.

Władzami naczelnymi Związku są: Walny Zjazd¹⁰ (winien odbywać się co roku), Rada Naczelna (parlament Związku, w którego skład wchodzi osoby wybrane przez Zjazd i przedstawiciele każdego regionu), Sekretariat Generalny (Sekretarz Generalny i Skarbnik są rodzajem władzy wykonawczej Związku). Wśród komisji problemowych Związku wymienić należy: komisję prawno-statutową, komisję finansową, komisję historyczną i tradycji polskich we Włoszech, komisję zdrowia i spraw socjalnych, komisję przedsiębiorczości polonijnej i współpracy gospodarczej polsko-włoskiej, komisję do spraw

---

¹⁰ Do Walnego Zjazdu należy uchwalanie statutu organizacji i wprowadzanie doń zmian, wybieranie prezesa i zarządu Związku, może też nadać tytuł honorowego prezesa osobie szczególnie zasłużonej, uchwalać wytyczne Związku, udzielać wskazań władzom wykonawczym i uchwalać dla nich absolutorium oraz wybierać Komisję Rewizyjną i Pojednawczą.

turystyki, kultury i nauki, komisję do spraw młodzieży oraz komisję do spraw prasy i środków masowego przekazu¹¹.

W ciągu swojej prawie trzyletniej działalności Związek Polaków we Włoszech zorganizował pomoc materialną dla polskich powodzian. Komisja kulturalna, naukowa i historyczna Związku, we współpracy z Papieskim Instytutem Studiów Kościelnych i Fundacji Rzymskiej Margrabiny J. S. Umiastowskiej, podjęły inicjatywę opracowania archiwów instytucji i organizacji polskich na terenie Włoch oraz gromadzenia danych biograficznych o zmarłych i żyjących Polakach we Włoszech. Podjęto również inicjatywę przeprowadzenia i zarejestrowania rozmów z kombatantami oraz twórcami i pracownikami nauki.

---

¹¹ *Statut Związku Polaków we Włoszech*, uchwalony na II Walnym Zejeździe Związku Polaków we Włoszech (Rzym, 8-9 marca 1997 r.), „Biuletyn Informacyjny Polonii Włoskiej” 1997, nr 3, s. I-V.